

Utgivarnas remissyttrande över SOU 2025:12 – AI-kommissionens färdplan för Sverige

Bakgrund

Utgivarna är en intresseorganisation för svenska publicister. I Utgivarna samverkar de medier som värnar yttrandefriheten och slår vakt om den oberoende journalistiken. Våra medlemmar är Tidningsutgivarna, Sveriges Tidskrifter, Sveriges Television, Sveriges Radio, Utbildningsradion och TV4. Den publicistiska självständigheten och utgivarintegriteten är en bärande del av den svenska demokratin. Oberoende journalistik, kritisk granskning och fri debatt utgör dess kärnvärden och garanteras bland annat av den grundlagsfästa tryck- och yttrandefriheten. Dessa värden är beständiga men får nya förutsättningar i ett förändrat medielandskap. Detta gäller inte minst i och med utvecklingen av AI och hur den påverkar mediernas arbete. Utgivarna har aktivt arbetat med AI-frågan och 2024 tog vi ett världsunikt initiativ, med stöd av Nordic AI Journalism, som samlade hela mediebranschen i Sverige bakom konkreta rekommendationer för AI-genererat innehåll, för att främja öppenhet och ansvarstagande kring AI-transparens.

Synpunkter

Utgivarna ställer sig bakom det som framförs i remissvar från Tidningsutgivarna (TU) och Sveriges Tidskrifter när det gäller värnandet av upphovsrätten och vikten av seriösa mediers roll vid skapandet av en svensk språkmodell.

Upphovsrätten

Upphovsrätten är en okränkbar del av den publicistiska självständigheten och får inte äventyras. Ersättningsmodellerna vid användning av journalistiskt material för att träna AI-modeller måste vara tydliga, rättvisa och långsiktigt hållbara. Därför är det viktigt att AI-aktörer är transparenta med vilka källor som används och i vilken omfattning. I den här frågan är det viktigt att Sverige inte viker ner sig när det kommer till frågan om upphovsrätten i det arbete som nu sker kring EU:s AI-förordning.

Mediers roll

Tillgången till kvalitetsjournalistik är av avgörande för AI-modellers trovärdighet, utan sådana källor riskerar AI att ge sämre och mindre

tillförlitliga svar på de frågor som ställs.

Kvalitetsjournalistik fördjupar, förklarar och analyserar samtida skeenden. Händelser får sammanhang som motverkar en fragmentisering av nyhetsflödet. Granskningar av maktmissbruk och missförhållanden ger medborgarna insyn och är avgörande för en fungerande demokrati.

Mediers faktakollar och pålitliga hanterande av källor är avgörande i en tid av desinformation och påverkanskampanjer. AI-modeller behöver ett journalistiskt innehåll enligt ovan som har genomgått kvalitetskontroller för att inte sprida falsk och vilseledande information.

Sammanfattning

Utgivarna ser positivt på AI-kommissionens rapport Färdplan för Sverige och stödjer ambitionen att Sverige ska ta en ledande roll i utvecklingen och användningen av artificiell intelligens.

Utgivarna ser vidare att skapandet av en nationell språkmodell som fungerar på svenska och speglar svenska värderingar och svenska förhållanden som viktig. Avgörande för det är att svensk kvalitetsjournalistik ingår som källa i skapandet av en nationell språkmodell.

Lika viktigt är att upphovsrätten respekteras vid användandet av svensk journalistik som källa vid skapandet av språkmodeller och att en rimlig modell för när ersättning ska utgå finns på plats. Det sistnämnda för att säkerställa att rättighetsinnehavarna, det vill säga de seriösa svenska medierna, ska kunna fortsätta sin journalistiska verksamhet, vilken är avgörande för en fungerande demokrati.

Stockholm/Göteborg 3 juni 2025

James Savage

Ordförande Utgivarna

Stefan Eklund

VD Utgivarna